

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
103 33 STOCKHOLM

Remissvar över 2018 års tryck- och yttrandefrihetskommittés betänkande ”Ett ändamålsenligt skydd för tryck och yttrandefriheten” (SOU 2020:45)

Kungliga bibliotekets yttrande begränsas till de delar som berör KB.

Tryck- och yttrandefrihetskommittén föreslår ändringar i yttrandefrihetsgrundlagen 1 kap 4 § som innebär att redaktioner för program som avses i 1 kap 3 § andra stycket och som inte har automatiskt grundlagsskydd på annan grund, inte ska omfattas av automatiskt grundlagsskydd.

Enligt 3§ lag (2012:492) om pliktexemplar av elektroniskt material ska av elektroniskt material som har gjorts tillgängligt för allmänheten här i landet genom överföring via nätverk ett pliktexemplar lämnas till Kungl. biblioteket inom tre månader från tillgängliggörandet.

Skyldigheten enligt första stycket gäller dock bara om

1. tillgängliggörandet har haft grundlagsskydd enligt 1 kap. 3 eller 4 § yttrandefrihetsgrundlagen, med undantag för när informationen tillhandahållits allmänheten av någon med utgivningsbevis för verksamheten enligt 1 kap. 5 § samma lag, eller
2. ett företag som yrkesmässigt låter framställa elektroniskt material eller andra yttranden har låtit framställa det elektroniska materialet och tillgängliggörandet har skett på det sätt som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 yttrandefrihetsgrundlagen av framställaren eller av ett företag

för yrkesmässigt tillhandahållande av elektroniskt material eller andra yttranden. Lag (2018:1922).

Ändringar i yttrandefrihetsgrundlagen kommer därför att påverka vad som ska pliktlevereras. Lag om pliktleverans av dokument och yttrandefrihetsgrundlagen har dock olika syften.

Regeringen har utsett en särskild utredare som bl.a. ska analysera regelverket för pliktexemplar och föreslå ett kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart nytt regelverk för såväl fysiskt som elektroniskt pliktmaterial. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2021. KB:s yttrande ska läsas mot bakgrund av detta och de förslag utredaren kan komma att föreslå.

En följd av kommitténs förslag blir att sådant elektroniskt material inte längre kommer att vara leveranspliktigt enligt e-plikt lagen om redaktionen inte bedriver yrkesmässig verksamhet.

I praktiken innebär detta att ideella föreningar med redaktioner, t.ex. närradioföreningar, eller föreningar, som inte ger ut en periodisk skrift och som bara tillhandahåller material över nätverk inte kommer att pliktleverera sina överföringar. Därmed kommer uttryck från lokalsamhället och föreningslivet inte vara tillgängligt för framtida forskning.

KB avstyrker därför förslaget.

Lars Ilshammar
Biträdande riksbibliotekarie

Mats Niklasson
Verksjurist
Föredragande

I beredningen har programansvarige Boel Larsson och verksamhetsutredaren Göran Konstenius deltagit.